

**TEISĖS AKTŲ NUOSTATŲ, RIBOJANČIŲ GALIMYBĘ UŽSIIMTI REGLAMENTUOJAMA PROFESIJA AR VERSTIS,
PROPORCINGUMO VERTINIMO ATLIKIMO FORMA**

Nurodykite vertinamą nuostatą, ribojančių galimybę užsiimti atitinkama reglamentuojama profesija (toliau – Nuostata):

Nepriekaištinga reputacija (Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo Nr. IX-2066 7, 8, 13, 44, 56 ir 60 straipsnių pakeitimo įstatymo 2 straipsnis).

Siūloma įtvirtinti griežtesnius nepriekaištingos reputacijos reikalavimus tais atvejais, kai asmuo padarė nusikaltimus ir buvo nuteistas (diferencijuojant pagal nusikaltimų sunkumą), o tais atvejais, kai asmuo buvo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės, numatyti skirtingus terminus, atsižvelgiant į atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindą ir nusikaltimų sunkumą. Taip pat numatyti, kad asmenys, padarę tyčinius baudžiamuosius nusižengimus valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, teisingumui, nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams ar finansų sistemai tam tikrą laikotarpį būtų nelaikomi esą nepriekaištingos reputacijos.

Asmuo, padaręs nusikaltimus, būtų nelaikomas esą nepriekaištingos reputacijos, jeigu:

1) padarė labai sunkų nusikaltimą ir:

a) yra nuteistas ir nuo bausmės atlikimo arba atleidimo nuo bausmės atlikimo dienos nepraėjo 12 metų (*pagal galiojantį teisinį reguliavimą, taikomas teistumo terminas, t. y., 8 metai arba 4 metai, jeigu teistumo terminas sutrumpinamas/panaikinamas*);

b) yra atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 36 straipsnyje nurodytu atveju, bet nuo atleidimo dienos nepraėjo 5 metai, arba atleistas Baudžiamojo kodekso 39¹ straipsnyje nurodytu atveju, bet nuo atleidimo dienos 10 metų (*pagal galiojantį teisinį reguliavimą, taikomas 2 metų terminas nuo nuosprendžio įsiteisėjimo*);

2) padarė sunkų nusikaltimą ir:

a) yra nuteistas ir nuo bausmės atlikimo, bausmės vykdymo atidėjimo ar atleidimo nuo bausmės atlikimo dienos nepraėjo 10 metų (*pagal galiojantį teisinį reguliavimą, taikomas teistumo terminas, t. y., 5 metai arba 4 metai, jeigu teistumo terminas sutrumpinamas/panaikinamas*);

b) yra atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės Baudžiamojo kodekso 36 straipsnyje nurodytu atveju, bet nuo atleidimo dienos nepraėjo ketveri metai, arba atleistas kitais atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės

pagrindais, bet nuo atleidimo dienos nepraėjo 8 metai (*pagal galiojančią teisinę reguliavimą, taikomas 2 metų terminas nuo nuosprendžio įsiteisėjimo*);

3) padarė apysunkį nusikaltimą ir:

a) yra nuteistas ir nuo bausmės atlikimo, bausmės vykdymo atidėjimo ar atleidimo nuo bausmės atlikimo dienos nepaėjo 8 metai (*pagal galiojančią teisinę reguliavimą, taikomas teistumo terminas, t. y., 3 metai, taip pat 3 metai, jeigu teistumo terminas sutrumpinamas/panaikinamas*);

b) yra atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės Baudžiamojo kodekso 36 ar 37 straipsnyje nurodytais atvejais, bet nuo atleidimo dienos nepaėjo treji metai, arba atleistas kitais atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindais, bet nuo atleidimo dienos nepaėjo 6 metai (*pagal galiojančią teisinę reguliavimą, taikomas 2 metų terminas nuo nuosprendžio įsiteisėjimo*);

4) padarė nesunkų nusikaltimą ir:

a) yra nuteistas ir nuo bausmės atlikimo, bausmės vykdymo atidėjimo ar atleidimo nuo bausmės atlikimo dienos nepaėjo 5 metai (*pagal galiojančią teisinę reguliavimą, taikomas teistumo terminas, t. y., 3 metai, taip pat 3 metai, jeigu teistumo terminas sutrumpinamas/panaikinamas*);

b) yra atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės Baudžiamojo kodekso 36 ar 37 straipsnyje nurodytais atvejais, bet nuo atleidimo dienos nepaėjo dveji metai, arba atleistas kitais atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindais, bet nuo atleidimo dienos nepaėjo 3 metai (*pagal galiojančią teisinę reguliavimą, taikomas 2 metų terminas nuo nuosprendžio įsiteisėjimo*);

Taip pat siūloma papildyti nepriekaištingos reputacijos reikalavimus naujais, galiojančiame teisiniame reguliavime nenumatytais pagrindais:

1) jeigu asmuo padarė tyčinį baudžiamąjį nusižengimą valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, teisingumui, nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams ar finansų sistemai ir:

a) yra nuteistas ir nuo bausmės atlikimo, bausmės vykdymo atidėjimo ar atleidimo nuo bausmės atlikimo dienos nepaėjo treji metai;

b) yra atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės Baudžiamojo kodekso 36 ar 37 straipsnyje nurodytais atvejais, bet nuo atleidimo dienos nepaėjo vieni metai, arba atleistas kitais atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindais, bet nuo atleidimo dienos nepaėjo dveji metai ar nėra pasibaigęs laidavimo terminas.

	<p>2) jeigu asmuo buvo atleistas arba pašalintas iš skiriamų arba renkamų pareigų dėl priesaikos ar pasižadėjimo sulaužymo, pareigūno vardo pažeminimo ir nuo atleidimo arba pašalinimo iš pareigų dienos nepraėjo 3 metai.</p> <p>Patikslintas nepriekaištingos reputacijos reikalavimas, susijęs su piktnaudžiavimu tam tikromis medžiagomis, numatant, kad nepriekaištingos reputacijos reikalavimo neatitiktų asmenys, kurie piktnaudžiauja alkoholiu, vartoja psichotropines, narkotines ar kitas psichiką veikiančias medžiagas ne medicinos tikslais.</p> <p>Atsižvelgiant į nurodytus siūlomus pakeitimus, atitinkamai nuosekliai patikslinamas terminas, kai asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis buvo atleistas iš darbo, pareigų ar netekęs teisės verstis tam tikra veikla (3 metai nuo šių aplinkybių atsiradimo dienos vietoj galiojančiame teisiniame reguliavime numatytų 2 metų).</p> <p>Jeigu asmuo padarė korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, kuri suprantama taip, kaip nurodyta Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme, nurodyti terminai, kai jis būtų nelaikomas esąs nepriekaištingos reputacijos, ilginami vienu trečdaliu.</p>
<i>Nurodykite reglamentuojamą profesiją dėl kurios yra svarstoma priimti atitinkamą Nuostatą:</i>	Advokatas.
<i>Nurodykite kokiomis svarbiomis bendrojo intereso priežastimis yra grindžiama vertinama Nuostata¹:</i>	Paslaugų gavėjų apsauga, teisingumo sistemos efektyvumas.
<i>Nurodykite ar vertinama Nuostata nėra grindžiama išskirtinai ekonominėmis ar administracinėmis priežastimis²:</i>	Nuostatos nėra grindžiamos ekonominėmis ir administracinėmis priežastimis.

¹ **Svarbiomis bendrojo intereso priežastimis** yra laikomos tokios priežastys kaip viešojo politika, viešasis saugumas, visuomenės sveikata, socialinės apsaugos sistemos finansinės pusiausvyros išsaugojimas, vartotojų, paslaugų gavėjų ir darbuotojų apsauga, tinkamo teisingumo vykdymo užtikrinimas, prekybos sandorių sąžiningumo užtikrinimas, kova su nusikalstamumu ir sukčiavimu, mokesčių slėpimo ir vengimo prevencija bei fiskalinės priežiūros veiksmingumo užtikrinimas, transporto sauga, aplinkos ir miesto aplinkos apsauga, gyvūnų sveikata, intelektinė nuosavybė, nacionalinio istorinio ir meninio paveldo apsauga ir išsaugojimas, socialinės politikos ir kultūros politikos tikslai ir kitos svarbios bendrojo intereso priežastys;

Pažymėtina, kad sąvokos „viešojo politika“, „visuomenės saugumas“ ir „visuomenės sveikata“ yra Europos Sąjungos teisės sąvokos, tiesiogiai kylančios iš Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 52 straipsnio. Šias sąvokas Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) nuosekliai aiškino siaurąja prasme, tai reiškia, kad turi kilti reali ir rimta grėsmė pagrindiniam visuomenės interesui, o valstybė, kuri remiasi šiais viešojo intereso tikslais, turi parodyti su tuo susijusią riziką (Žr. ESTT 2006 m. gruodžio 14 d. sprendimą byloje C-257/05, 25 punktą).

² Pažymėtina, kad pagal nusistovėjusią ESTT praktiką išskirtinai ekonominės priežastys, būtent nacionalinės ekonomikos skatinimas, kenkiant pagrindinėms laisvėms, ir išskirtinai administracinės priežastys, tokios kaip kontrolės atlikimas ar statistikos rinkimas, negali būti svarbiomis bendrojo intereso priežastimis.

<p><i>Nurodykite ar vertinama Nuostata nėra nei tiesiogiai, nei netiesiogiai diskriminuojanti dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos:</i></p>	<p>Nuostatos nėra nei tiesiogiai, nei netiesiogiai diskriminuojančios dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos.</p>
<p><i>Pagal toliau nurodytus kriterijus įvertinkite kaip siūloma Nuostata atitinka proporcingumo principą:</i></p>	
<p>1. Profesine veikla keliamą riziką asmenims, gaunantiems paslaugas, vartotojams, kitiems asmenims, užsiimantiems reglamentuojama profesija, ar trečiosiomis šalims ir ar ši rizika nuostatomis šalinama kaip panašiose veiklos srityse.</p> <p><i>Kokia yra rizika, kurią siekiama sumažinti, ar nauda, kurią siekiama maksimaliai padidinti taikoma Nuostata, siekiant viešojo intereso tikslų? Kaip Nuostata veikia siekiant šių tikslų?</i></p> <p><i>Nuostata turėtų veiksmingai prisidėti siekiant užsibrėžto tikslo. Turi būti aiškiai nurodyta konkreti rizika ar nauda, kurią siekiama sumažinti arba padidinti siūloma Nuostata. Turi būti paaiškinta, koku būdu ir kiek konkrečiai Nuostata pasiekiamas konkretus tikslas (-ai).</i></p> <p><i>Jei įmanoma, pateikta analizė turėtų būti pagrįsta faktais, kurie gali parodyti, kad iš tiesų yra atitinkama rizika ir kad Nuostata galėtų sušvelninti šią riziką.</i></p> <p><u>Pastaba:</u> vien bendrų teiginių, kad Nuostata yra naudinga paslaugų kokybei ar vartotojų apsaugai, nepakanka. Jei įmanoma, teiginiai turėtų būti patvirtinti išsamia analize.</p>	<p><i>Dėl paslaugų gavėjų apsaugos</i></p> <p>Advokatams teisiniu reguliavimu yra suteiktos išimtinės teisės teikti tam tikras teises paslaugas, pavyzdžiui, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 56 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos 47 straipsnio 4 dalies 1 punktu, fizinių asmenų atstovais pagal pavedimą teisme (išskyrus tam tikras išimtis) yra advokatai, CPK 347 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog kasacinį skundą surašo advokatas. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso 17 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad gynėju gali būti advokatas ir įstatymų numatytomis sąlygomis – advokato padėjėjas. Atsižvelgiant į tai, advokatams (asmenims, siekiantiems verstis šia veikla) nustatant griežtesnius nepriekaištingos reputacijos reikalavimus (ilginant terminus, kai asmenys, padarę nusikalstamas veikas, negalėtų užsiimti advokato veikla) siekiama išvengti rizikos, kad teises paslaugas asmenims teiks pačių aukščiausių elgesio standartų neatitinkantys advokatai.</p> <p><i>Dėl teisingumo sistemos efektyvumo</i></p> <p>Advokato paskirtis – teisėtais būdais ir priemonėmis ginti savo kliento teises ir teisėtus interesus bei siekti, kad būtų įvykdytas teisingumas. Lietuvos Respublikos advokatūros įstatyme (toliau – AI) numatyta, kad Lietuvos advokatai yra nepriklausoma Lietuvos teisinės sistemos dalis (3 straipsnio 1 dalis). Advokatai, būdami teisinės sistemos dalimi, be kita ko, dalyvauja ikiteisminiuose, teisminiuose procesuose šalia teisėjų ar prokurorų. Pažymėtina, kad teisėjams ir prokurorams keliami dar griežtesni nepriekaištingos reputacijos reikalavimai (Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 52 straipsnis, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 25 straipsnio 3 dalis). Atsižvelgiant į tai, advokatams (asmenims, siekiantiems verstis šia veikla) nustatant griežtesnius nepriekaištingos reputacijos reikalavimus (ilginant terminus, kai asmenys, padarę nusikalstamas veikas, negalėtų užsiimti advokato</p>

	<p>veikla) siekiama užtikrinti teisingumo sistemos dalyvių aukštą profesionalumą, sumažinti skirtumą tarp šiuo metu šių profesijų atstovams nustatytų reikalavimų.</p> <p>Nepakankamai aukšti nepriekaištingos reputacijos reikalavimai advokatams gali diskredituoti advokato profesiją ir menkinti jos prestižą.</p> <p>Diferenciacija tais atvejais, kai asmenys yra atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės yra reikalinga atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2022 m. spalio 20 d. nutarime Nr. KT130-N13/2022 pateiktus išaiškinimus.</p>
<p>2. Kituose teisės aktuose nustatytus reikalavimus, susijusius su svarbių bendrojo intereso priežasčių apsauga, ir jų pakankamumą iškeltam tikslui pasiekti.</p> <p><i>Paaiškinkite, ar ir kaip vertinote, ar galiojančios specifinio ar bendro pobūdžio taisyklės (pvz., produktų saugos įstatymai, vartotojų apsaugos įstatymai, baudos/ baudžiamosios sankcijos už neteisėtą profesinės veiklos vykdymą) yra nepakankamos siekiant apsaugoti siekiamą viešojo intereso tikslą?</i></p> <p><i>Nuostata turėtų būti laikoma būtina tik tada, kai esamos nuostatos (tokios kaip produktų saugos įstatymai ar vartotojų apsaugos įstatymai) negali būti laikomos tinkamomis ar tikrai veiksmingomis siekiamam tikslui pasiekti.</i></p>	<p>Kitos nuostatos yra nepakankamai veiksmingos.</p> <p>AĮ numatyti kiti reikalavimai asmenims, siekiantiems tapti advokatais (AĮ 7 straipsnis), tačiau jie susiję su išsilavinimo, teisinio darbo patirties, kalbos mokėjimo reikalavimu. Taip pat AĮ įtvirtinta advokatų atsakomybė už netinkamai suteiktas paslaugas (advokatų profesinės civilinės atsakomybės draudimas) (AĮ 20 straipsnis), tačiau tai užtikrina jau atsiradusios žalos atlyginimą, neturi preventyvaus kliento apsaugos pobūdžio, advokato profesijos įvaizdžio apsaugos.</p> <p>Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 5 punkte numatyta bendro pobūdžio nuostata, kad Lietuvos advokatūros advokatų taryba ar jos sudarytas organas nagrinėja vartotojų ir advokatų vartojimo ginčus dėl teisinių paslaugų ne teismo tvarka, tačiau jis ši nuostata veikia <i>post factum</i>, t.y. kilus ginčui ir neturi preventyvaus kliento apsaugos pobūdžio.</p>
<p>3. Nuostatos tinkamumą siekiamam tikslui ir ar ja to tikslo siekiama nuosekliai ir sistemingai, taip pat ar ji padeda šalinti nustatytą riziką taip, kaip panašiose veiklos srityse.</p> <p><i>Ką siūloma Nuostata siekiama apsaugoti (kas yra paslaugos gavėjai: vartotojai, pacientai, profesijos atstovai)?</i></p> <p><i>Trečiosios šalys (ar profesinė veikla turi įtakos ne tik tiems, kurie moka už tokią paslaugą?)?</i></p> <p><i>Ar vertinote ir kaip vertinote, ar tikslo siekiama nuosekliai ir sistemingai?</i></p> <p><i>Ar buvo vertinamos panašios veiklos, ar panašūs sektoriai ir ten esanti rizika ir kaip su ja tvarkomasi?</i></p>	<p>Griežtinant nepriekaištingos reputacijos reikalavimus siekiama užtikrinti paslaugų gavėjų apsaugą ir teisingumo sistemos efektyvų veikimą. Atsižvelgiant į sistemiškumo principą, terminai, kai asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, diferencijuojami pagal nusikalstamų veikų sunkumą (labai sunkūs, sunkūs, apysunkiai, nesunkūs nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai), o tais atvejais, kai asmuo buvo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės, diferencijuojama atsižvelgiant į atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindą ir nusikaltimų sunkumą.</p> <p>Analogiškus nepriekaištingos reputacijos reikalavimus siūloma įtvirtinti ir kitoms laisvosioms teisinėms profesijoms – antstoliams bei notarams (Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo Nr. IX-876 5, 18, 39 ir 49 straipsnių pakeitimo ir 19 straipsnio pripažinimo netekusiu galios</p>

<p><i>Siekiant atitikti proporcingumo principo reikalavimą, Nuostata turėtų būti tinkama ir pakankama užtikrinti, kad būtų pasiektas tikslas.</i></p> <p><i>Nuostata turėtų būti laikoma tinkama norimam tikslui pasiekti tik tuo atveju, jei ji iš tikrųjų atspindi siekį nuosekliai ir sistemingai pasiekti tą tikslą (be prieštaravimų ar nenuoseklumo), pavyzdžiui, kai panaši rizika, susijusi su tam tikra veikla, yra sprendžiama panašiu būdu.</i></p>	<p>įstatymo, Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 3, 4, 6, 7, 10¹, 10³, 10⁴, 22, 23, 27¹, 28, 72, 73 straipsnių ir V skyriaus pavadinimo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 7² ir 52¹ straipsniais įstatymo).</p>
<p>4. Poveikį laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui Europos Sąjungoje, vartotojų pasirinkimo galimybėms ir teikiamų paslaugų kokybei.</p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį konkurencijos laipsniui rinkoje?</i></p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį paslaugų kokybei?</i></p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį vartotojų pasirinkimui?</i></p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį poveikiui laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui Sąjungoje?</i></p> <p><i>Nuostata turėtų būti atsižvelgta į pagrindinį reguliavimo poveikį paslaugų vartotojams. Nors vartotojų apsauga ir profesinės veiklos kokybės užtikrinimas teoriškai galėtų būti naudojami pateisinant daugelį priemonių (visada, jei analizė yra pagrįsta faktais ir yra pakankamai gili), kiti aspektai, pavyzdžiui, reguliavimo poveikis kainoms, konkurencingumas, vartotojų pasirinkimas ar laisvas judėjimas, galėtų tai atsverti.</i></p> <p><i>Pavyzdžiui, reguliuojant priskirtas veiklas, kurioms taikomi specialūs kvalifikacijos reikalavimai, teisės akto projekto rengėjas negali apriboti savo analizės prielaida, kad tai automatiškai pagerins vartotojų apsaugą ir (arba) paslaugų kokybę. Be to, kvalifikacijos reikalavimai, reikalaujantys specifinių įgūdžių įgijimo, nebūtinai užtikrina aukštą proceso ar paslaugų teikimo ar net rezultatų kokybę. Taip pat reikėtų atsižvelgti į kitus aspektus, pavyzdžiui, ar toks naujas reguliavimas gali sumažinti rinkoje veikiančių paslaugų teikėjų skaičių ir ar toks paslaugų teikėjų skaičiaus sumažėjimas galėtų neigiamai paveikti paslaugų kokybę, įskaitant paslaugos prieinamumą mažiau pasiturintiems vartotojams dėl sumažėjusio paslaugų teikėjų skaičiaus.</i></p> <p><i>Galiausiai reikėtų atsižvelgti į reguliavimo poveikį laisvam judėjimui tiek išvykstančių, tiek atvykstančių specialistų paslaugų požiūriu. Teisės akto</i></p>	<p>Siūlomas nepriekaištingos reputacijos reikalavimų griežtinimas gali sumažinti asmenų, siekiančių verstis advokato veikla Lietuvoje, skaičių, nes asmenys, padarę nusikalstamas veikas ilgesnį laiko tarpą negalės tapti advokatais. Atitinkamai hipotetiškai mažiau advokatų pasinaudotų laisvo paslaugų judėjimo teise. Siūloma nuostata nepaveiktų Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, siekiančių laikinai teikti paslaugas Lietuvoje, tačiau būtų taikoma Europos Sąjungos valstybės narės teisininkui, siekiančiam teikti nuolatinės teisines paslaugas Lietuvoje (šiuo metu, Lietuvos advokatūros skelbiamais duomenimis, tokių teisininkų yra 13). Tačiau toks ribojimas pateisinamas teisinių paslaugų gavėjų interesų apsauga, siekiu, kad tik pačius aukščiausius elgesio standartus atitinkantys asmenys dalyvautų teisingumo užtikrinimo sistemoje. Šiuo metu nustatyti terminai, kai asmenys nėra laikomi nepriekaištingos reputacijos, kadangi padarė nusikaltimus, yra per trumpi, todėl neturi preventyvaus poveikio. Asmenys, žinodami, kad ilgesnį terminą negalės verstis advokato veikla, atitinkamai įsivertins galimas nusikalstamos veikos padarymo pasekmes.</p> <p>Tiesioginio siūlomų nuostatų poveikio paslaugų kokybei įvertinti nėra objektyvių duomenų, tačiau netiesiogiai aukšti asmenų elgesio standartai lemia ir jų požiūrį į paslaugų teikimą (siekį teisėtais būdais ir priemonėmis ginti savo kliento teises ir teisėtus interesus bei siekti, kad būtų įvykdytas teisingumas).</p>

<p><i>projekto rengėjas turėtų įvertinti, ar/ir kokią įtaką vertinama Nuostata turėtų tarpvalstybiniam ES mobilumui.</i></p>	
<p>5. Galimybę naudoti mažiau ribojančias priemones siekiant viešojo intereso tikslo (pavyzdžiui, mažiau ribojančių priemonių, nei priskirtos veiklos rūšys³, taikymo galimybes, kai siekiama tik apsaugoti vartotojų teises, jei keliama rizika apsiriboja tik asmens, užsiimančio reglamentuojama profesija, ir vartotojo santykiais ir neturi neigiamo poveikio trečiosioms šalims).</p> <p><i>Ar svarstėte galimybę taikyti mažiau ribojančias priemones šiems tikslams pasiekti?</i></p> <p><i>Kai Nuostata pateisinama tik vartotojų apsauga ir kai nustatyta rizika apsiriboja specialisto ir vartotojo santykiais ir todėl neturi neigiamos įtakos trečiosioms šalims, teisės aktų projekto rengėjas turėtų įvertinti, ar jų tikslą būtų galima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis nei priskirti atitinkamas veiklas profesionalams.</i></p> <p><i>Teisės akto projekto rengėjas turėtų palyginti nagrinėjamą Nuostatą ir alternatyvias, mažiau ribojančias priemones, kurios leistų pasiekti tą patį tikslą, tačiau nustatytų mažiau apribojimų.</i></p>	<p>Nepriekaištingos reputacijos reikalavimai advokatams yra susiję su teisingumo sistemos efektyvumu ir poreikiu užtikrinti, kad kitiems asmenims teisinės paslaugas teikiantys ir, be kita ko, teisminiuose procesuose asmenis atstovaujantis, advokatai atitiktų aukštus elgesio standartus. Esamas teisinis reguliavimas nėra pakankamai efektyvus, nesukuria pakankamo prevencinio poveikio (atgrasymo nuo nusikalstamų veikų).</p>
<p>6. Nuostatos teigiamą ar neigiamą poveikį, būtinumą ir atitiktį siekiamam tikslui, kai ji taikoma su kitais reikalavimais, jau ribojančiais galimybes užsiimti reglamentuojama profesija, tokiais kaip:</p> <p>6.1. priskirtos veiklos rūšys, saugomas profesinis vardas⁴ ar bet kokios kitos formos reglamentavimas, nustatytas reglamentuojamai profesijai;</p> <p>6.2. pareiga vykdyti tęstinį profesinį tobulinimąsi;</p> <p>6.3. atitinkamos profesinės veiklos vykdymo, etikos ar priežiūros taisyklės;</p>	<p>Sistemiškai vertinant visus reikalavimus advokato veiklai, darytina išvada, kad nepriekaištingos reputacijos sąlygų griežtinimas yra reikalingas siekiant užtikrinti aukštus elgesio standartus atitinkančių asmenų dalyvavimą teisingumo sistemoje.</p> <p>6.1. advokato vardas yra saugomas profesinis vardas, asmenims, siekiantiems verstis šia veikla nustatomi specialūs reikalavimai (AĮ 7 straipsnis).</p>

³ **Priskirtos veiklos rūšys** – profesinė veikla ar profesinės veiklos rūšių grupei priskiriama veikla, kurią vykdyti pagal įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas tiesiogiai ar netiesiogiai gali tik asmenys, užsiimančys reglamentuojama profesija ir turintys reikiamą profesinę kvalifikaciją, įskaitant atvejus, kai veikla sutampa su kitų reglamentuojamų profesijų veikla. Veiklos rūšių priskyrimas yra profesijos reglamentavimo forma. (2020 m. spalio 28 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1218 “Dėl teisės aktų projektų nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis, proporcingumo vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Nutarimas Nr. 1218) tvarkos aprašo 3 d. 3.1 p.)

⁴ **Saugomas profesinis vardas** – profesinis vardas, kuriuo norint naudotis profesinėje veikloje ar profesinės veiklos rūšių grupės veikloje pagal įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas tiesiogiai ar netiesiogiai reikalaujama turėti profesinę kvalifikaciją, o naudojantis juo netinkamai taikomos sankcijos. Reikalavimas turėti saugomą profesinį vardą yra profesijos reglamentavimo forma (Nutarimu Nr. 1218 patvirtinto tvarkos aprašo 3 d. 3.2. p.).

6.4. privaloma narystė ar registracija profesinėje organizacijoje ar institucijoje, kai reikalaujama turėti tam tikrą profesinę kvalifikaciją;
6.5. kiekybiniai apribojimai, susiję su leidimų užsiimti reglamentuojama profesija skaičiumi, nustatomu mažiausiu ar didžiausiu darbuotojų, vadovų ar konkrečias profesines kvalifikacijas turinčių asmenų skaičiumi;
6.6. teisės aktuose nustatytos sąlygos dėl juridinio asmens teisinės formos, valdymo, privalomo įmonės akcijų įsigijimo, jų skaičiaus ar balsavimo teisės, kai jos susijusios su leidimu užsiimti reglamentuojama profesija;
6.7. teritoriniai apribojimai, jei valstybės administraciniuose vienetuose nustatomas skirtingas užsiėmimo reglamentuojama profesija teisinis reguliavimas;
6.8. ribojamos bendros galimybės užsiimti reglamentuojama profesija, taip pat ribojimai dėl tam tikrų veiklos rūšių nesuderinamumo;
6.9. draudimas ar kitos asmeninės ar kolektyvinės apsaugos priemonės, susijusios su profesine atsakomybe;
6.10. kalbos mokėjimo, būtino užsiimti reglamentuojama profesija, ir su juo susiję reikalavimai;
6.11. teisės aktuose nustatyti mažiausi ir (arba) didžiausi įkainiai, taikomi paslaugų gavėjui;
6.12. reikalavimai dėl reklamos turinio ar viešinimo būdo, susiję su reglamentuojama profesija.

Paaiškinkite, ar ir kaip vertinote Nuostatos poveikį kartu su kitais esamais reikalavimais? Paaiškinkite, kaip Nuostata, kartu su kitais reikalavimais prisidėtų pasiekti tą patį (-us) tikslą (-us) ir ar ji būtina.

Remiantis ESTT praktika, nacionaliniai teisės aktai turėtų būti vertinami kaip visuma, atsižvelgiant į įvairias atitinkamas taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti nurodytą tikslą.

Teisės akto projekto rengėjas turėtų atlikti išsamų aplinkybių, kuriomis priimama ir įgyvendinama Nuostata, vertinimą ir visų pirma išnagrinėti naujų ar pakeistų Nuostatų poveikį kartu su kitais reikalavimais, ribojančiais galimybę užsiimti profesine veikla.

Teigiamas poveikis: griežtinant nepriekaištingos reputacijos reikalavimus bus gerinamas šios profesinės veiklos įvaizdis, užtikrintas prevencinis poveikis (asmenys, žinodami, kad ilgesnį terminą negalės verstis advokato veikla, atitinkamai įsivertins pagalimas nusikalstamos veikos padarymo pasekmes).

Neigiamas poveikis: gali sumažėti asmenų, siekiančių verstis advokato veikla Lietuvoje, skaičius, nes asmenys, padarę nusikalstamas veikas, ilgesnį laiko tarpą negalės tapti advokatais.

6.2. advokatai turi nuolat tobulinti profesinę kvalifikaciją (AĮ 39 straipsnio 1 dalies 5 punktas), tačiau mokymas yra susijęs su papildomų profesinių žinių įgijimu ir nėra susijęs su nepriekaištingos reputacijos reikalavimais.

6.3. asmens elgesio ar veiklos atliktis Lietuvos advokatų etikos kodekso reikalavimams yra savarankiška nepriekaištingos reputacijos sąlyga (AĮ 8 straipsnis).

6.4. Advokatų savivaldą įgyvendina Lietuvos advokatūra. Kiekvienas advokatas yra Lietuvos advokatūros narys (AĮ 56 straipsnio 1 ir 4 dalys). Lietuvos advokatūra neturi diskrecijos teisės pripažinti ar nepripažinti asmens advokatu (asmuo pripažįstamas advokatu, jeigu jis atitinka AĮ 7 straipsnyje nurodytus reikalavimus).

Teigiamas poveikis: griežtinant nepriekaištingos reputacijos reikalavimus advokatams bus gerinamas Lietuvos advokatūros, kaip advokatu vienijančios, asociacijos įvaizdis.

6.5. Advokatų skaičius Lietuvoje neribojamas (AĮ 3 straipsnio 2 dalis).

Teigiamas poveikis: griežtinant nepriekaištingos reputacijos reikalavimus bus gerinamas šios profesinės veiklos įvaizdis, užtikrintas prevencinis poveikis (asmenys, žinodami, kad ilgesnį terminą negalės verstis advokato veikla, atitinkamai įsivertins pagalimas nusikalstamos veikos padarymo pasekmes).

Neigiamas poveikis: gali sumažėti asmenų, siekiančių verstis advokato veikla Lietuvoje, skaičius, nes asmenys, padarę nusikalstamas veikas, ilgesnį laiko tarpą negalės tapti advokatais.

6.6. Advokatai gali veikti:

- 1) individualiai;
- 2) partnerystės pagrindais, neįsteigę juridinio asmens;
- 3) įsteigdami juridinį asmenį – advokatų profesinę bendriją.

Advokatas turi teisę pasirinkti tik vieną nurodytų veiklos formų, turi teisę keisti veiklos formą (AĮ 21 straipsnis).

	<p>Advokato veiklos forma nesusijusi su nepriekaištingos reputacijos reikalavimais.</p> <p>6.7. -</p> <p>6.8. Advokatų profesinės bendrijos dalyviu gali būti tik advokatas. Advokatas gali būti tik vienos advokatų profesinės bendrijos dalyviu (AĮ 28 straipsnio 2 dalis).</p> <p>6.9. AĮ įtvirtinta advokatų atsakomybė už netinkamai suteiktas paslaugas (advokatų profesinės civilinės atsakomybės draudimas) (AĮ 20 straipsnis), tačiau tai užtikrina jau atsiradusios žalos atlyginimą, neturi preventyvaus kliento apsaugos pobūdžio, advokato profesijos įvaizdžio apsaugos.</p> <p>6.10. Asmuo, siekiantis tapti advokatu turi mokėti valstybinę kalbą (AĮ 7 straipsnio 5 punktas). Kalbos reikalavimas yra susijęs su gebėjimu dalyvauti procesiniuose veiksmuose, bendrauti su klientais, analizuoti teisės aktus. Kalbos mokėjimas nesusijęs su nepriekaištingos reputacijos reikalavimais (nėra jo alternatyva).</p> <p>6.11. Rekomenduojami maksimalūs įkainiai. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymas Nr. 1R-85 „Dėl Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymas Nr. 1R-184 „Dėl Rekomendacijų dėl baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose atlygintinų išlaidų advokato ar advokato padėjėjo suteiktoms paslaugoms apmokėti nustatymo patvirtinimo“. Rekomenduojami įkainiai nesusiję su nepriekaištingos reputacijos reikalavimais.</p> <p>6.12. Reklamuoti advokato veiklą leidžiama tiek, kiek ši reklama atitinka advokato veiklos principus. Advokatų veiklos reklamos naudojimo reikalavimus ir kontrolės tvarką nustato Lietuvos advokatūra, suderinusi su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (AĮ 42 straipsnis). Reklamos reikalavimai nesusiję su nepriekaištingos reputacijos reikalavimais.</p>
<p>7. Profesinės veiklos ar jai priskirtų veiklos rūšių apimtį ir reikalaujamą profesinę kvalifikaciją.</p> <p><i>Paaiškinkite, ar ir kaip vertinote profesijai priskirtos veiklos ir reikalaujamos profesinės kvalifikacijos ryšį?</i></p> <p><i>Kuo platesnė priskirtų veiklų sritis, tuo didesnė išimtinė teisė yra suteikta teikti šias paslaugas.</i></p>	<p>Netaikoma.</p>

<p><i>Peržiūrint priskirtas veiklas reikia atsižvelgti į reikalaujamą kvalifikacijos lygį, palyginti su profesijai priskirtų užduočių sudėtingumu (kuo mažiau sudėtingos šios užduotys, tuo mažiau yra pagrindo priskirti šią veiklą). Taip pat reikėtų atsižvelgti į autonomiją ir atsakomybės lygį atliekant tas užduotis (kuo mažiau atsakomybės turi profesionalas, vykdydamas šias užduotis, tuo mažiau yra pagrindo priskirti šią veiklą konkrečiai profesijai).</i></p>	
<p>8. Atliekamų užduočių sudėtingumą ir reikalavimą, kad jų vykdytojai turėtų atitinkamą profesinę kvalifikaciją, profesinio rengimo ar patirties lygį, pobūdį ar trukmę. <i>Ar įvertinote sąsają tarp užduočių sudėtingumo ir reikalaujamos profesinės kvalifikacijos (atsižvelgiant į reikalaujamo rengimo lygį, pobūdį ir trukmę)?</i></p>	<p>Atsižvelgiant į advokatų veiklos nepriklausomumą bei autonomiją bei tai, kad jų teikiamos paslaugos yra susijusios su tinkamu asmenų teisės į teisingą teismą įgyvendinimu, griežtesni nepriekaištingos reputacijos reikalavimai yra racionalūs.</p>
<p>9. Galimybę įgyti profesinę kvalifikaciją alternatyviais būdais. <i>Ar apsvarstėte alternatyvias galimybes įgyti reikiamą profesinę kvalifikaciją (pvz., kitas rengimo galimybes arba rengimo ir profesinės patirties derinį ir pan.)?</i> <i>Kai Nuostata susijusi su kvalifikacijos reikalavimais, šis kriterijus reikalauja, kad būtų įvertintas sistemos lankstumas norint gauti reikiamus įgaliojimus. Kuo daugiau galimybių (būdų) įgyti kvalifikaciją yra, tuo mažiau ribojanti sistema būtų svarstoma.</i> <i>Nors vien dėl to, kad nėra jokių kitų būdų kvalifikacijai įgyti, Nuostata nebūtų automatiškai neproporcinga, todėl vertinant reikėtų tinkamai įvertinti šį kriterijų, atsižvelgiant į tam tikros profesijos reguliavimo kontekstą.</i></p>	<p>Nepriekaištingos reputacijos reikalavimai taikytini visiems asmenims, siekiantiems tapti advokatais, ar advokatams, vykdančioms šią veiklą, bei nėra susiję su alternatyviais kvalifikacijos įgijimo būdais (pavyzdžiui, skirtingu teisinio darbo patirties reikalavimu ar skirtingu egzaminu).</p>
<p>10. Atitinkamai profesijai priskirtų veiklos rūšių galimą sutapimą su kitų profesijų veikla. <i>Paaiškinkite, ar ir kaip vertinate galimybę dalintis priskirtomis veiklomis su kitomis profesijomis?</i></p>	<p>Netaikoma.</p>
<p>11. Autonomiškumo lygį, kai reglamentuojama profesija galima užsiimti tik esant kitų kvalifikuotų asmenų priežiūrai ar atsakomybei, atsižvelgiant į teisės aktuose tai profesijai nustatytas priežiūros taisykles.</p>	<p>Netaikoma.</p>

Ar įvertinote savarankiškumo laipsnio svarbą užsiimant profesija, taip pat organizacinių ir priežiūros priemonių poveikį (ypač kai veikla vykdoma prižiūrint tinkamai kvalifikuotam specialistui)?	
<p>12. Mokslo ir technologinę plėtrą, kuri gali sumažinti arba padidinti asmenų, užsiimančių reglamentuojama profesija, ir vartotojų turimos informacijos asimetriją.</p> <p>Ar atsižvelgėte į mokslo ir technologijų raidą, kuri galėtų veiksmingai sumažinti informacijos asimetriją tarp specialistų ir vartotojų?</p> <p>Ar įvertinote, kad vartotojams gali kilti sunkumų įvertinant paslaugų teikėjo turimas žinias ar kompetenciją? Kokios priemonės gali tai užtikrinti geriausia?</p> <p>Ar įvertinote, kad techniniai pasiekimai, esanti informacija internete ar kita informacija sumažina atotrūkį tarp paslaugų teikėjo ir vartotojo?</p>	<p>Technologijų raida suteikia galimybę vartotojui teisinę informaciją rasti pačiam, tačiau tai informacijos asimetriją tarp vartotojo ir advokato sumažina tik minimaliai ir to nepakanka teisinių paslaugų vartotojų interesų efektyviam užtikrinimui.</p> <p>Siekiant užtikrinti vartotojų interesus, advokatams keliami aukšti profesionalumo standartai. Vartotojai gali būti tikri, kad asmuo, įrašytas į Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašą juos atitinka. Kito efektyvaus būdo vartotojui tuo įsitikinti nėra.</p>
<p>Kai Nuostatos susijusios su sveikatos priežiūros sektoriaus profesijų reglamentavimu ir (arba) turi poveikį paciento saugumui, vertinant proporcingumą atsižvelgiama į tikslą užtikrinti sveikatos apsaugą.</p> <p>Jei profesija susijusi su sveikatos priežiūra ir turi poveikį paciento saugumui, turite pateikti informaciją kaip nustatant reikalavimus buvo atsižvelgiama į tikslą užtikrinti sveikatos apsaugą.</p>	Netaikoma.
<p>Teisės akto projekto rengėjas įvertina atitiktį Nuostatų, susijusių su laikinai ar kartais teikiamomis paslaugomis pagal Įstatymo II dalį, proporcingumo principui, įskaitant:</p> <p>1) automatinę laikinąją registraciją arba asocijuotą (pro forma) narystę profesinėje organizacijoje ar institucijoje, nurodytą Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 8 straipsnio 1 punkte⁵;</p>	Netaikoma.

⁵ „Teisėtą įsisteigimą kitoje valstybėje narėje įrodęs paslaugos teikėjas atleidžiamas nuo:

1) narystės arba registracijos profesinėje organizacijoje ar institucijoje, jeigu tai privaloma asmenims, siekiantiems dirbti pagal tą pačią profesiją Lietuvos Respublikoje. Kompetentinga institucija pagal šio įstatymo 7 straipsnio 5 dalį tam tikroms profesijoms ar jų grupėms gali nustatyti automatinės laikinosios registracijos arba asocijuotos (pro forma) narystės tokioje profesinėje organizacijoje ar institucijoje reikalavimus. Tokios registracijos ar narystės reikalavimas negali vilkinti ar kitaip apsunkinti paslaugų teikimo ir sudaryti jokių papildomų išlaidų paslaugos teikėjui. Kompetentinga institucija nusiunčia atitinkamai profesinei organizacijai šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nurodytos deklaracijos ir, kai taikytina, šio įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje nurodytos atnaujintos deklaracijos kopiją, jeigu profesijos susijusios su visuomenės sveikata ir sauga, kaip nurodyta šio įstatymo 9 straipsnio 8 dalyje, arba jų kvalifikacijos įrodymai automatiškai pripažįstami pagal šio įstatymo III dalies III skyrių, šio įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje nurodytų dokumentų kopijas, ir tai sudaro automatinę laikinąją registraciją ar asocijuotą (pro forma) narystę“;

<p>2) išankstinę deklaraciją, dokumentus ar kitus reikalavimus, nurodytus Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 9 straipsnyje;</p> <p>3) reikalavimą paslaugų teikėjui sumokėti mokestį arba atlyginti bet kokiais išlaidas, susijusias su profesinės kvalifikacijos pripažinimu ar galimybe užsiimti reglamentuojama profesija.</p> <p><i>Jei siūloma nuostata turi poveikį/yra susijusi su laikinai ir kartais teikiamomis paslaugomis reikalinga įvertinti šios nuostatos atitikimą proporcingumo principui, įvertinant kokią įtaką gali turėti paslaugų teikėjui ir gavėjui laikina paslaugų teikėjo automatinė registracija/narys profesinėje organizacijoje, išankstinę deklaraciją, pateikiami dokumentai, reikalavimai paslaugų teikėjui sumokėti mokestį ar atlyginti kitas išlaidas, kurios yra susiję su paslaugų teikėjo profesinės kvalifikacijos pripažinimu ar galimybe užsiimti reglamentuojama profesija.</i></p>	
<p>Kiekybiniai/kokybiniai įrodymai</p> <p><i>Pateikite visą surinktą svarbią informaciją (pvz., kokybinius ir (arba) kiekybinius įrodymus) apie konkretų Nuostatos poveikį. Kokybiniai ir kiekybiniai įrodymai turėtų pagrįsti argumentus pateiktus vertinant Nuostatą pagal pirmiau nurodytus kriterijus.</i></p> <p><i>Kiekybiniai ir kokybiniai įrodymai gali būti pateikiami ir įvertinant/analizuojant kiekvieną kriterijų atskirai. Tokiu atveju, pateikti kiekybinių ir (arba) kokybinių įrodymų atskirai nėra būtina.</i></p>	<p>2022 m. duomenys: praktikuojančių advokatų skaičius – 2297, advokatų padėjėjų skaičius – 992.</p>